

Underlag till förskolerapport 2022 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022	3
Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar	3
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens	3
Förbättringar av personalens arbetsituation	4
Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet	5
Svenska språket och flerspråkighet	5
Nationella minoritetsspråk	6
Barn i behov av extraordinärt stöd	7

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2022

Personalens utbildningsnivå och strukturella förutsättningar

Samtliga av förvaltningens förskoleavdelningar har minst en legitimerad förskollärare som ansvarar för undervisningen; totalt 41 procent visar utfallet i tertialrapport 2. Det finns en viss variation mellan enheterna men alla tio enheter når kommunfullmäktiges mål om 33 procent legitimerade förskollärare.

Antal legitimerade förskollärare kan dock variera över tid och mellan enheter. Orsaken beskrivs som en tillfällig brist, föräldraledighet, studier, längre sjukskrivning eller pågående rekrytering. Flertalet strategier finns för att säkerställa att varje barn kontinuerligt erbjuds undervisning som både planeras och följs upp av legitimerade förskollärare. Det mest förekommande är att en grannavdelnings legitimerade förskollärare tillfälligt går in i planering och uppföljning av undervisningen för den avdelning som saknar förskollärare. Även tidsbegränsade lösningar enligt Skollagen 2§18 förekommer. Det har också visat sig att det finns många legitimerade förskollärare som söker de tidsbegränsade vikariat som annonseras ut vilket inte varit fallet tidigare.

Ett mer systematiskt arbete med tjänstefördelning inom enheterna har också framkommit vilket bidrar till en bra organisation och struktur för hur undervisningen ska genomföras och säkerställas.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Förvaltningen har inte inventerat personalens kompetens i det svenska språket då det saknats verktyg för bedömning av den språkliga nivån. Rektorerne anser sig ha god kännedom om personalens språkliga nivå då de i sina ledningsgrupper kontinuerligt följer upp arbetslagen. Rektorerne följer även upp den språkliga kompetensen i svenska på bland annat medarbetarsamtalen och påtalar vikten av det egna ansvaret i att utveckla ett rikt svenskt språk; att läsa böcker på svenska, se och höra på svenska program osv. Vid organisationen av arbetslagen tar rektorerne hänsyn till medarbetarnas olika förutsättningar och sprider pedagogernas olika kompetenser inom enheterna. Som exempel kan medarbetare som har otillräckliga språkkunskaper arbeta i ett arbetslag som kan komplettera den språkliga bristen.

Rektorerne uppföljningar har synliggjort ett flertal medarbetare som efterfrågat utbildning för att känna en ökad trygghet i att kommunicera på svenska. För att genomföra utbildning för flerspråkig personal i förskolan som behöver stärka sitt svenska språk, kommer förvaltningen ta del av de språkfrämjande och kompetensutvecklande insatser som Skolverket erbjuder. Det kan krävas ett omfattande motivationsarbete för att medarbetare med svaga svenskkunskaper ska tacka ja till utbildning och alla har inte heller förmågan att tillägna sig en utbildning.

"Trygg och lärande förskola" är en särskild satsning förvaltningen gjort för barnskötare som arbetar med de yngsta barnen; 1-3 åringar och utgår från en bok med samma namn. Fokus är

på förskolans uppdrag och stor vikt läggs vid samverkan i arbetslaget och med hemmet. Under fortbildningen får deltagarna filma sig själva i olika situationer samt skriva dagbok. Dessa aktiviteter redovisas och diskuteras i gruppen och har till syfte att stärka yrkesspråket och fördjupa förståelsen för uppdraget. Cirka 19 barnskötare har under hösten 2022 genomgått fortbildningen.

Det språkutvecklande arbetet som avser barnens språkutveckling har under flera år varit ett prioriterat mål för förvaltningens förskolor och flera rektorer påtalar att det språkutvecklande arbetet som genomförs för barnen, som exempelvis språksamlingar, högläsning, rim, ramsor och sånger har gett positiva effekter även på medarbetarnas språkkunskaper.

Vid rekrytering av nya medarbetare granskas kunskaperna i det svenska språket under intervju, såväl muntligt som skriftligt. Den som söker arbetet ska kunna redogöra för vad uppdraget innebär, skriva informationsbrev till vårdnadshavare, läsa en informationstext eller en saga samt återberätta kring innehållet.

Förbättringar av personalens arbetssituation

Den bild av personalens arbetssituation som framkommit i forskningsstudien, kring en ny arbetsplatskultur, delas inte av förvaltningen. Utifrån resultatet av medarbetarenkäten samt en låg personalomsättning är den övergripande analysen att personalen generellt uppfattar sin arbetssituation som positiv.

Medarbetarenkätens resultat visar ett AMI på 84 vilket är samma resultat som 2021, och på alla frågeområden redovisas ett bibehållet resultat; ledarskap 82, motivation 84 och styrning 86. Det förekommer skillnader i resultatet inom enheterna, vilket analyseras vidare och åtgärdas på enhetsnivå. Utfallet kan ses som ett resultat av flera insatser som genomförts sedan den lokala handlingsplanen för förbättrad arbetsmiljö för barnskötare och förskollärare togs fram. Bland annat har förvaltningen tagit fram verksamhetsspecifika lönekriterier för barnskötare och förskollärare, riktlinjer för den pedagogiska utvecklingstiden för förskollärare samt gemensamma riktlinjer för introduktionsåret för nyexaminerade förskollärare. Samtliga dokument är implementerade och har följts upp under året samt bidrar till ökad förståelse om medarbetarens egen insats för verksamhetens utveckling och är en viktig del i introduktionen av nya medarbetare.

Förvaltningen har genomfört kvalitetsdialoger/verksamhetsbesök med enheternas ledningsgrupper och analysen visar att förskollärarna bedriver ett pedagogiskt ledarskap med fokus på läroplansuppdraget i arbetslagen. Förvaltningens fleråriga satsning på en ledarutbildning för förskollärare har stor betydelse för detta arbete. Likaså har en flerårig satsning på en fortbildning för barnskötare- Trygg och lärande förskola- haft betydelse. De stödstrukturer som finns på förvaltnings- och enhetsnivå, som exempelvis administratörer på enheterna och förskoleavdelningens stöd-team med logoped och psykolog, avlastar personalen och bidrar till goda förutsättningar att kunna utföra arbetet med barnen. I syfte att skapa ett stärkt och sammanhållet ledningsteam/avdelningsledning pågår ett ledningsgruppsprogram för avdelningschef, rektorer, verksamhetscontroller och verksamhetsutvecklare.

Fortsatt behov av inventering av icke inskrivna barn samt informationsinsatser och uppsökande verksamhet

Förvaltningen har identifierat 153 barn i åldern 3-5 år vilka omfattas av allmän förskola men inte är inskrivna i förskola. Under hösten gjordes ett utskick; en folder, med information om stadsdelsnämndens förskolor. I foldern fanns hänvisning till start.stockholm.se samt andra länkar med ytterligare information på bland annat flera språk. Förvaltningen har ännu inte följt upp insatsen eller fått indikationer på att utskicket haft någon påverkan på inskrivningsgraden. Varför barn som har rätt till förskola inte är inskrivna är svårt att svara på men tänkbara orsaker kan vara av ekonomiska, kulturella eller religiösa skäl. Det kan också vara så att barnet är folkbokförd i stadsdelen men inte bor där eller befinner sig utomlands. Förvaltningen inväntar nu det stödmaterial/riktlinjer som Skolverket utlovat för att kunna arbeta uppsökande på ett likvärdigt sätt.

Enligt SWECO:s statistik (december 2021) är utpendlingen av förskolebarn, det vill säga de barn som är inskrivna i förskola i en annan stadsdel större än inpendlingen. Till exempel är 51 barn som bor i Bromma inskrivna i förskola i Hässelby- Vällingby samtidigt som 170 barn från Hässelby Vällingby går i förskola i Bromma. Från närliggande stadsdelen Spånga-Tensta är 82 barn inskrivna i förskola i Hässelby Vällingby och 112 barn från Hässelby- Vällingby inskrivna i förskola i Spånga-Tensta. Totalt sett är utpendlingen av förskolebarn till andra stadsdelar större än inpendlingen.

En rutin för tidig inskrivning i förskola har upprättats mellan Intro- Stockholm och stadsdelsförvaltningen i syfte att nyanlända barn direkt vid ankomst till stadsdelsområdet ska erbjudas plats i förskola. Under året har 28 barn skrivits in i förskola varav tre i enskilt driven verksamhet.

Introduktionsförskolan är integrerad i den öppna förskolan och finns på två platser i stadsdelsområdet. Information och kunskap om vikten av att delta i förskolans verksamhet förmedlas till de besökande familjerna i syfte att barnen skrivs in i ordinarie verksamhet. Integrationsförskolan samverkar bland annat med stadsdelsmammor, föräldrarådgivare, barnavårdscentral och förvaltningens integrationssamordnare.

I syfte att öka inskrivningsgraden bland romska barn pågår ett arbete i samverkan med ett romskt nätverk.

Det finns ingen samlad kunskap på förvaltningsnivå om barn som är inskrivna i förskola men inte deltar regelbundet i verksamheten. Rektorer har den kannedomen via förskolans personal och rutiner finns för hur detta ska hanteras. I vissa fall konsulteras socialtjänsten vilket kan leda till att en orosanmälan görs. Förvaltningen ser ett stort värde i att det utvecklas ett verktyg för uppföljning och aggregerad statistik kring närvaro och frånvaro på stadens förskolor. Dels för att tidigt kunna upptäcka att närvaron är begränsad samt att snabbare kunna sätta in åtgärder.

Svenska språket och flerspråkighet

Förvaltningens förskolor har i verksamhetsplanen formulerat gemensamma nämndmål och förväntade resultat som följs upp i T1, T2 och verksamhetsberättelse. Det språkutvecklande

arbetet är ett prioriterat mål och avser barnens språkutveckling med riktade aktiviteter.

I Hässelby Vällingby stadsdelsområde har 47 procent av barnen 1-5 år utländsk bakgrund (enligt statistik från SWECO, dec 2021) och detta synliggörs i förskolorna där många olika modersmål är representerade. Kunskaperna i det svenska språket och modersmålet varierar stort och behöver stärkas. Förvaltningen erbjuder regelbundet en fortbildning kring flerspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling för barnskötare och förskollärare. På grund av avsaknad av utbildade kursledare har utbildningen inte kunnat genomföras under 2022. Nya kursledare är utsedda och kommer utbildas i materialet under första kvartalet 2023.

En kartläggning av barnets språk, ett språksamtal, genomförs med vårdnadshavare vid introduktionen i förskolan och följs upp vid byte till "storbarnsavdelning" samt vid övergång till förskoleklass.

Många språkfrämjande aktiviteter pågår i förvaltningens förskolor såsom Skolverkets moduler i "Läsllyftet", andra stödmaterial som "Före Bornholmsmodellen- språklekar i förskolan", språkliga samlingar, lek och övningar med fokus på språklig medvetenhet, i syfte att stärka den fonologiska medvetenheten hos barnen och på så sätt motverka framtida läs- och skrivsvårigheter. Högläsning sker dagligen och inläsningstjänsten Polyglutt används för att barnen också ska kunna lyssna till böcker på olika språk. Arbetet beskrivs i lärloggar i Skolplattformen och i annan dokumentation och följs upp i utvecklingssamtal med vårdnadshavare.

Förskolorna har tillgång till handledning av logoped som ingår i förskoleavdelningens stöd och stab. Logopeden erbjuder fortbildning i TAKK- samt bildstöd där cirka 330 medarbetare från förvaltningens förskolor sedan 2020 deltagit. Logopeden erbjuder kontinuerligt även fortbildning kring barns typiska tal- och språkutveckling. Effekterna av insatserna behöver följas upp mer systematiskt vilket kommer att påbörjas under 2023.

Som stöd i det språkutvecklande arbetet har förvaltningens logoped i samarbete med enheternas specialpedagoger arbetat fram en språkmatrix för att på ett enkelt sätt kunna följa barnens språkutveckling över tid och tidigt upptäcka och sätta in åtgärder för barn med språklig sårbarhet. Matrisen prövas i en del av förvaltningens förskolor och kommer att utvärderas hösten 2023.

I dagsläget är det lång väntetid för barn som blivit remitterade till logoped inom regionen och därför har logopeden erbjudit föreläsning för vårdnadshavare i syfte att öka kunskapen om språkstörning men också få tillgång till material och övningar.

Språkinventeringen utgår från språksamtalen och görs av ansvariga på förskolorna. De lämnar uppgifterna inklusive personalen språkkunskaper, till sin förskolledning som sammanställer enhetens resultat. Sammanställningen av enheternas resultat görs på övergripande nivå och visar vilka språk som är vanligast och vilka enheter som har flest barn inom en specifik språkgrupp. Språkinventeringen har inte påverkat organiseringen av personalresurserna.

Nationella minoritetsspråk

Utöver informationen som återfinns på Stockholms stads webb-sida har inte förvaltningen ytterligare informerat vårdnadshavare om rätten till förstärkt språkstöd eller förskola helt eller

delvis på de tre förvaltningsområdesspråken. Under introduktionen på förskolan genomförs språksamtal med vårdnadshavarna och information om minoritetsspråken ges. Genom den årliga språkinventeringen i barngrupperna bevakas också rättigheterna för de nationella minoriteterna samt romsk inkludering.

En finsk förskola med 16 platser finns i förvaltningens regi där övervägande delen av utbildningen bedrivs på finska. I dagsläget är det kö till platserna och diskussion förs kring att eventuellt utöka verksamheten.

Utöver finska har varken samiska eller meänkieli efterfrågats av någon vårdnadshavare.

Barn i behov av extraordinärt stöd

Det socioekonomiska stödet är riktat till hela barngruppen och fördelas enligt stadens parametrar och antal barn per förskoleområde. Varje förskoleenhet har minst en specialpedagog anställd och en del av det socioekonomiska anslaget går till att bekosta deras löner. Specialpedagogerna stödjer förskolans pedagoger i sitt arbete med barn i behov av särskilt stöd, både med hela barngrupper samt med enskilda barn. Som stöd för specialpedagoger och övrig personal i förskolan finns också förskoleavdelningens stödteam bestående av psykolog, logoped och resurssamordnare. Förvaltningens förskolor samarbetar med Specialpedagogiska skolmyndigheten kring tillgängliga lärmiljöer och Bredda basen i syfte att stärka det specialpedagogiska perspektivet i det systematiska kvalitetsarbetet. En annan del av det socioekonomiska anslaget går till Förskolan Blågull, som erbjuder verksamhet för flerfunktionshindrade barn.

Det riktade stödet går uteslutande till enskilda barn utifrån ansökningar om tilläggsbelopp. Barnkonferenser hålls två gånger per år i stadsdelen. En skriftlig ansökan om tilläggsbelopp med vårdnadshavarnas godkännande görs på hösten där en handlingsplan utifrån en pedagogisk kartläggning bifogas. På våren läggs fokus på uppföljningen. En särskild uppföljningsblankett ska fyllas i för varje barn som erhållit tilläggsbelopp och gås igenom på konferensen för uppföljning. Vid barnkonferenserna deltar avdelningschef, rektor, enhetens specialpedagog samt förskoleavdelningens centralt placerade logoped, psykolog och resurssamordnare. Insatserna/stödet kan ges som personalförstärkning, kompetensutveckling, konsultation/handledning till arbetslaget, minskning av antal barn i barngruppen, inköp av material och hjälpmedel eller anpassningar av den inre/yttre miljön.

Bedömningsgrunder för tilläggsbelopp:

Nivå 1, för barn med omfattande fysiska och/eller kognitiva funktionsnedsättningar och som är i behov av vård/omsorg under hela dagen.

Nivå 2, för större behov såsom diagnoser vilka medför extra insatser i samverkan med externa aktörer, svår beteendeproblematik där arbetslaget måste förstärkas för barnets/barngruppens bästa och liknande behov.